

# Bio-psykosociala utvecklingschemat

Mognadsbedömning i ungdomsåren



# Från "Ispad guidelines"

- Understand **the psychosocial and physiological development of adolescence, and that Chronic illness/diabetes inhibits some adolescents from exploring life, while causing others indulge in significant risktaking behaviour.**

Ungdomsåren	Tidig adolescens 10-13/14 år
Biologi Kroppsutvecklingen	
Kognition Identitet Autonomi	
Sociala arenan	
Sexualitet	

Ungdomsåren	<p style="text-align: center;"><b>Tidig</b> <b>10-13/14 år</b></p>
<p style="text-align: center;">Biologi</p> <p style="text-align: center;">Kroppsutvecklingen</p>	<p style="text-align: center;">Pubertetsutvecklingen genomförs</p>
<p style="text-align: center;">Kognition</p> <p style="text-align: center;">Identitet</p> <p style="text-align: center;">Autonomi</p>	<p style="text-align: center;">Tänker konkret, <b>här och nu</b> men begynnande <b>abstrakt</b> tänkande</p> <p style="text-align: center;"><b>Omnipotens och osårbarhet</b></p> <p style="text-align: center;"><b>Det tänkta auditoriet</b></p> <p style="text-align: center;">Störd och <b>förändrad kroppsuppfattning</b></p> <p style="text-align: center;"><b>Duger jag ?</b></p>
<p style="text-align: center;">Sociala arenan</p>	<p style="text-align: center;">Familjen och <b>föräldrarevolten</b> dominerar. Diskussioner, argumenterande, Fantiserande och drömmande.</p>
<p style="text-align: center;">Sexualitet</p>	<p style="text-align: center;"><b>Utforskande av den egna kroppen</b></p>

# Exempel - applicera schemat

- Frida, 13 år går i särskolan pga lindrig utvecklingsstörning. Hon fick sin första menstruation vid 10 års ålder.

# Specifika svårigheter:

## *Tidig adolescens*

- Mycket korta, konkreta perspektivet: en dag-  
en vecka
- Den unges behov av eget handlingsutrymme:  
”jag kan sköta min sjukdom själv – jag gör vad  
jag vill” ...
- Föräldrarnas ångest i en ny situation

Ungdomsåren	<b>Mellan adolescens 13-17 år</b>
Biologi	
Kognition Identitet Autonomi	
Sociala arenan	
Sexualitet	

Ungdomsåren	<p style="text-align: center;"><b>Mellan adolescens</b> <b>13-17 år</b></p>
<p>Biologi</p> <p>Kroppsutveckling</p>	<p style="text-align: center;">Avplanande kroppsutveckling</p> <p style="text-align: center;">Fokus på längdtillväxt, muskelmassa, fettmassa Börjar bygga upp den typiska manliga eller kvinnliga formen</p>
<p>Kognition</p> <p>Identitet</p> <p>Autonomi</p>	<p style="text-align: center;"><b>Vem är jag egentligen?</b> <b>Identitetsutvecklingen maximal.</b> Romantiska relationer. Rollspel och experimenterande med olika livsstilar <b>Åter till konkret tänkande vid stress</b> <b>Tidsuppfattning</b> 1 vecka-1 månad bakåt o framåt</p>
<p>Sociala arenan</p>	<p style="text-align: center;">Frigörelse från föräldrar <b>Duger jag?</b> <b>Jämnåriga den viktigaste arenan</b> <b>Platsar jag</b> bland de jämnåriga? <b>Vilka</b> platsar jag med? <b>Genustillhörighet???</b></p>
<p>Sexualitet</p>	<p style="text-align: center;"><b>Duger jag-sexuellt ?</b> Romantiska fantasier. <b>Testar</b> flirtande och sexuella relationer Könsroller, genusroller</p>



# Applicera schemat

- Arvid 16 år, har alltid varit kort vilket är att förvänta eftersom bägge föräldrarna är korta (155cm respektive 170cm). Han kom in i puberteten för ett halvår sedan, sist i sin klass.

# Specifika svårigheter: *Mellanadolescens*

- Att bli "godkänd" av sina jämnåriga viktigast av allt! Kamratlivet är på liv och död. Föräldrar räcker inte längre till
- Kort perspektiv styr fortfarande 1 v – 1 månad
- Utforskande av olika livsstilar som led i identitetsutvecklingen, ibland flera olika stilar samtidigt...

**Ungdomsåren**

**Senadolescens  
17-23 år**

Biologi  
Kroppsutveck-  
ling

Kognition  
Identitet  
Autonomi

Sociala  
arenan

Sexualitet

16-05-19

Ungdomsåren	<b>Senadolescens</b> <b>17-23 år</b>
Biologi kroppsutvecklingen	Får sitt vuxenutseende, sin vuxenkropp
Kognition Identitet Autonomi	<p style="text-align: center;"><b>Framtiden blir verklig.</b>            Långtidsplanering möjlig            Yrkesval och livsstilsval baseras på egen kompetens och intresse  <b>Pessimism</b></p>
Sociala arenan	<p style="text-align: center;">Innehållet i relationer blir viktigt.            Föräldrar, sjukvården och viktiga vuxna åter som samtalspartners</p>
Sexualitet	<p><b>Inleder stabila relationer</b> med ömsesidighet.</p>

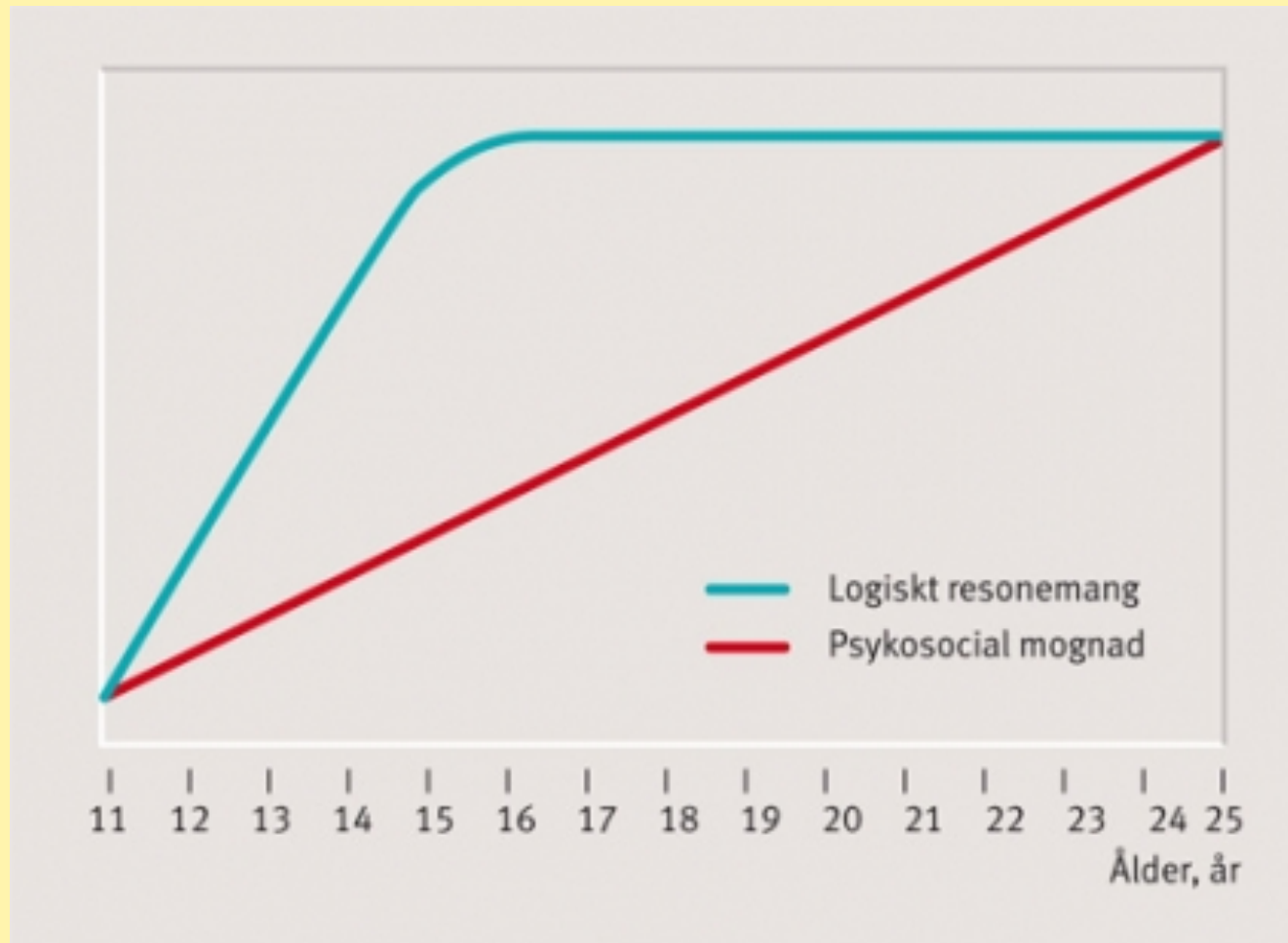
# Applicera schemat

- Ingrid är 20 år, och har ett måttligt svårt hjärtfel med nedsatt fysisk ork
- Hon vill bli konstnär och har sökt till flera förberedande utbildningar, skickat in arbetsprov , men inte kommit in någonstans.
- Nu är hon helt under isen, livet är inte värt att leva

# Specifika svårigheter:

## *Sen adolescens*

- Framtiden har blivit verklighet och begränsningar måste hanteras.
- Den tidiga adolescensens optimism är borta.



Figur 1. Utvecklingen av logiskt tänkande kontra psykosocial mognad.

Efter Steinberg et al, 2007.

Ungdomsåren	<b>Tidig</b> <b>10-13/14 år</b>	<b>Mellan</b> <b>13-17 år</b>	<b>Sen</b> <b>17-20? 23? år</b>
Biologi Kropp- utveckling			
Kognition och identitet			
Sociala arenan			
Sexualitet			



Ungdomsåren	<b>Tidig</b> <b>10-13/14 år</b>	<b>Mellan</b> <b>13-17 år</b>	<b>Sen</b> <b>17-20? 23? år</b>
<p>Biologi</p>	<p>Pubertetsutvecklingen genomförs</p>	<p>Avplanande kroppsutveckling</p> <p>Fokus på längdtillväxt, muskelmassa, fettmassa</p> <p>Börjar bygga upp den typiska manliga eller kvinnliga formen</p>	<p>Får sitt vuxenutseende, sin vuxenkropp</p>
<p>Kognition Identitet</p>	<p>Tänker mest konkret, <b>här och nu</b> men begynnande abstrakt tänkande</p> <p><b>Omnipotens och osårbarhet</b></p> <p>Störd och <b>förändrad body image</b></p>	<p><b>Vem är jag egentligen?</b></p> <p><b>Identitetsutvecklingen maximal.</b> Romantiska relationer.</p> <p>Rollspel och experimenterande med olika livsstilar</p> <p><b>Åter till konkret tänkande vid stress</b></p>	<p><b>Framtiden blir verklig.</b></p> <p>Långtidsplanering möjlig</p> <p>Yrkesval och livsstilsval baseras på egen kompetens och intresse</p> <p><b>Pessimism</b></p>
<p>Sociala arenan</p>	<p>Familjen och <b>föräldrarevolten</b> dominerar.</p> <p>Diskussioner, argumenterande, fantiserande och drömmande.</p>	<p>Frigörelse från föräldrar</p> <p><b>Duger jag?</b></p> <p><b>Jämnåriga den viktigaste arenan</b></p> <p><b>Platsar jag</b> bland de jämnåriga?</p> <p><b>Vilka</b> platsar jag med?</p> <p><b>Genustillhörighet???</b></p>	<p>Innehållet i relationer blir viktigt.</p> <p>Föräldrar, sjukvården och viktiga vuxna åter som samtalspartners</p>

Socialstyrelsen 2015: Bedöma  
barns mognad.

Utmärkt bred sammanfattning